

A remetei iskola és oktatás története

A gyergyóremetei iskoláról való első feljegyzés 1763-ból való, amikor a falu plébánosa Csergő Ferenc egy triviális iskoláról tesz említést, amelyik a templom mellett működött. A tanítás német nyelven folyt. Mivel az iskola az egyháztól függött, a plébános egyúttal iskolaigazgató is volt. A tanító mellett a kántor is részt vett az oktatásban.

1818-ban említődik Laczkó József tanító és Deák Ádám kántortanító neve. A tanulók száma ekkor 160 volt. A reformkorban, 1826-ban az iskolaépületet újraépítik, amelyik három tanteremből és egy tanítói lakásból állt.

1874-ben iskola létesül Csutakfalván. Az első években egy magánháznál folyt a tanítás. 1877-ben egy helyi lakóstól megvásárolt telken felépült az iskola.

A századforduló a remetei iskolások súlyos gondja volt a tanterem- és tanítóhiány. Ez a helyzet kihatott a gyermekek iskoláztatására. 1895-ben a 1237 tanköteles gyermekből csak 962 járt iskolába. A község előljárósága az iskolák helyzetének javítása érdekében az oktatási minisztériumhoz fordult. Az évekig tartó panasz végül eredményt hozott. Egy-egy négy osztályos iskola létesült Bernádban és Alszegben a Hadnagydombján.

A remetei oktatás helyzete gyökeresen megváltozott a két világháború között. A Nagy Románia megalakulása után a felsőhatalom tervbe vette a magyar nyelvű oktatás államosítását és elrománosítását. Ez az állapot kihatott a remetei oktatásra is. A rendelkezésünkre álló források szerint az iskolai dokumentumok 1920 után részben, majd egészben román nyelvűek. A román nyelvet négy tantárgy részre osztva, míg a magyart mindössze évi egyetlen jeggyel minősítve tanították. Az 1937-38-as tanévvel kezdve a remetei kisdíák már az anyanyelvét sem tanulhatta. Ekkor az igazgatást román tanító veszi át.

A második bécsi döntést követően (1940) Remetén ismét helyreállt az anyanyelvű oktatás.

A második bécsi döntés (1940. aug. 30.) Észak-Erdély Magyarországhoz való csatolását követő négy évben Remetén is helyreáll az anyanyelvű oktatás. Az egyház megveszi a Sáska

(Dobribán) épületet, ahol két majd négy tantermet rendeztek be. Az 1941-ben a községtől 8 km-re levő Kicsibükk szórványtelepen is iskola létesül. Ekkor a gyermekek oktatását 20 pedagógus végzi, amelyek közül 6 Csutakfalván és 1 az Eszenyőben tanít.

1948-ban az oktatás államosítása során a magániskolák és a történelmi egyházak oktatási intézményei állami tulajdonba kerülnek. Mégis az általános iskolák kötelezővé tételével nőtt a tanulók létszáma és az iskola anyagi bázisa valamelyest szélesedett.

1949-ben a Martonka nevű szórványtelepülésen, 1953-ban Csutakfalva felső részén létesült I-IV. osztályos iskola. 1954-ben a Tejporgyár felépülése és a helység e részének infrastrukturális fejlődése lehetővé tette '56-ban egy újabb elemi osztályos iskola működését.

A remetei oktatás történetében jelentős minőségi változást hozott az 1962-63-as tanév. Füstös Károly igazgatósága alatt ekkorra készült el az új kétemeletes iskolaépület és indult be a középiskolai (líceumi) oktatás. Az 1973-ig működő líceumban mintegy 140 tanuló végzett és jelentős részük az ország különböző felsőfokú intézményein tanul tovább.

Az 1960-'80-as évek az oktatás anyagi-didaktikai bővítésének kora. Természetesen nem hallgatható el '80-tól az iskolák túlzott alárendelése a politikumnak (a földrajz, történelem, állampolgári nevelés és osztályfőnöki órák román nyelven tartása). Az ateizmus erőltetése pedig valóságos éket vert az iskola, egyház és szülői közösségek köré.

A 1989-es változás új perspektívákat nyitott a remetei iskola fejlesztésében. 1991-ben a központi általános iskola felvette a Fráter György, 1996-ban a csutakfalvi általános iskola a Balás Jenő nevet kapta. Mindkét iskola korszerű irodatechnikai felszereléssel, könyvtárral gazdagodott. Külföldi kapcsolatok jöttek létre - mindkét iskola támogatója az Avully svájci község.

A közel ezer remetei óvodást és iskolás gyermeket ma mintegy hatvantagegy pedagógusközösség oktatja. 1998-ban a Fráter György Iskola megkapta a reprezentatív iskola címet, ami nemcsak növeli az intézmény tekintélyét, hanem egy lépés az iskolai autonómia kiszélesítésében.

Laczkó-Szentmiklósi Endre

történelem szakos tanár